

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра годівлі тварин та технології кормів ім. П. Д. Пшеничного

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів

Руслан Руслан КОНОНЕНКО

05 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри годівлі тварин
та технології кормів ім. П. Д. Пшеничного
Протокол № 12 від “15” травня 2024 р.

Завідувач кафедри

Михайло Михайло СИЧОВ

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва”

Анна Анна ЛИХАЧ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
”НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ У ТВАРИННИЦТВІ”**

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 204 – “Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва”

Освітня програма Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробник: Отченашко Володимир Віталійович, професор кафедри годівлі тварин та технології кормів ім. П. Д. Пшеничного, доктор сільськогосподарських наук, доцент;

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
Наукова діяльність у тваринництві

Освітній ступінь, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»</i>	
Освітня програма	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проєкт	непередбачено	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	15 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	0 год.	0 год.
Лабораторні заняття	30 год.	4 год.
Самостійна робота	105 год.	112 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	0 год.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є набуття компетенцій з методології та методів організації наукових досліджень, а також способів їх реалізації у тваринництві. Дисципліна вивчає характеристики сучасних методів досліджень, які використовуються у наукових дослідженнях тваринного організму. При цьому розглядаються питання, що стосуються вивчення показників фізіологічного стану тварин, органів і систем, тканин та клітин окремих органів. В основі курсу лежить вивчення правильного підходу до організації, проведення досліджень, підготовки дослідного матеріалу, принципу роботи приладів і обладнання, інтерпретації одержаних результатів та їх обробки.

Завданням дисципліни є навчити майбутніх спеціалістів прийомів і методів наукового дослідження, комплексу процедур для вирішення наукових проблем раціональної побудови і ведення досліджень у тваринництві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- теоретичні основи організації наукових досліджень у тваринництві,
- організацію комплексної підготовки дослідів та процес проектування та раціоналізації застосування різних методів дослідження,
- організацію та групування різних методів дослідження та нормування дослідної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **вміти**:

- розробляти методологію і методику наукових досліджень,
- формулювати мету і завдання дослідження, наукові проблеми,
- планувати і проводити експеримент,
- обробляти результати вимірювань,
- зіставляти результати експерименту з теоретичними моделями,
- формулювати висновки,
- оформлювати результати досліджень та права на інтелектуальну власність.

Таким чином, дисципліна «Наукова діяльність у тваринництві» забезпечує магістрам факультету тваринництва та водних біоресурсів формування дослідницької компетентності, необхідної у подальшій практичній та науковій діяльності. Ці знання студенти можуть використовувати під час навчання в аспірантурі, докторантурі, за вирішення важливих наукових і практичних проблем галузі тваринництва. Вивчення дисципліни орієнтує на актуальні спеціалізації, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра.

Розроблена робоча програма дисципліни відповідає вимогам стандарту вищої освіти, затвердженої наказом МОН України від 26.03.2021 р. № 389, та освітньо-професійній програмі «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації, отриманої з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 8. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері технологій виробництва та переробки продукції тваринництва та з дотичних до неї міждисциплінарних напрямів з урахуванням технічних, економічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

СК 9. Здатність застосовувати сучасні методи та інструменти для дослідження технологій виробництва та переробки продукції тваринництва, а також забезпечення якості продукції.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій та продуктів в сфері тваринництва та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН 5. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані ризики та імовірні наслідки рішень.

Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти;
- скороченого терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма здобуття вищої освіти							заочна форма здобуття вищої освіти						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Загальні методи досліджень у тваринництві														
Тема 1. Формулювання теми, постановка проблеми, мети і завдань дослідження	1-2	19	2	-	4	-	13	20	-	-	-	-	-	20
Тема 2. Основні методичні прийоми постановки зоотехнічних експериментів	3-4	19	2	-	4	-	13	20	-	-	-	-	-	20

Тема 3. Проведення досліджень з розведення та селекції тварин	5-6	22	3	-	6	-	13	20	-	-	-	-	20
Разом за змістовим модулем 1		60	7	-	14	-	39	60	-	-	-	-	60
Змістовий модуль 2. Спеціальні методи досліджень у тваринництві. Оформлення результатів.													
Тема 4. Проведення досліджень з годівлі тварин та технології кормів	7-8	22	2	-	4	-	16	15	-	-	-	-	15
Тема 5. Проведення досліджень з технології виробництва і переробки продукції тваринництва	9-10	22	2	-	4	-	16	15	-	-	-	-	15
Тема 6. Підготовка наукових статей, етика публікацій, правила цитування та оформлення бібліографічного списку	11-12	23	2	-	4	-	17	15	-	-	-	-	15
Тема 7. Підготовка документації для набуття прав на винаходи і корисні моделі	13-15	23	2	-	4	-	17	15	-	-	-	-	15
Разом за змістовим модулем 2		90	8	-	16	-	66	60	-	-	-	-	60
Усього годин		150	15	-	30	-	105	120	-	-	-	-	120

2. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні методи досліджень у тваринництві		
1	Формулювання теми, постановка проблеми, мети і завдань дослідження	4
2	Основні методичні прийоми постановки зоотехнічних експериментів	4
3	Проведення досліджень з розведення та селекції тварин	6
Змістовий модуль 2. Спеціальні методи досліджень у тваринництві. Оформлення результатів.		
4	Проведення досліджень з годівлі тварин та технології кормів	4
5	Проведення досліджень з технології виробництва і переробки продукції тваринництва	4
6	Підготовка наукових статей, етика публікацій, правила цитування та оформлення бібліографічного списку	4
7	Підготовка документації для набуття прав на винаходи і корисні моделі	4
Всього годин		30

3. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні методи досліджень у тваринництві		
1.	Самостійна робота 1. Підготовка презентації та методики майбутньої випускної роботи	39
Змістовий модуль 2. Спеціальні методи досліджень у тваринництві. Оформлення результатів.		
2.	Самостійна робота 2. Написання наукової роботи за результатами дослідження	66

4. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- захист лабораторних робіт.

5. Методи навчання:

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях;

- наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем;
- заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування;
- використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки;
- використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;
- на лабораторних заняттях впроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; презентації; аналіз конкретної ситуації; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

- інтенсивне використання самостійної роботи студента (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);
- використання методу конкретної ситуації з метою пояснення нових теоретичних положень теми;
- дотримання жорсткого регламенту: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;
- дотримання умов недостатньої визначеності. Оскільки дослідницькі і управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об'єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх фахівців «діяти за обставинами»;
- активна підтримка внутрішньо групової взаємодії студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;
- впровадження принципу прямого звертання: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: «Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника наукового проекту, замовника, наукового співробітника)? Що ви думаєте з приводу такої ситуації? Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?».

6. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист лабораторних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах.

7. **Розподіл балів**, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

8. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2864>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Брижко В. М. Патентознавство як самостійна наукова дисципліна. Київ., 1996. 148 с.
2. Грабченко А. І., Федорович В. О., Гаращенко Я. М., Методи наукових досліджень : навчальний посібник. Харків : Вид-во НТУ "ХП", 2009. 142 с.
3. Севериновська О. В., Пахомов О. Є., Рибальченко В. К. ЕТОЛОГІЯ (основи поведінки тварин) : підручник. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2010. 292 с.
4. Марцин В. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Львів : Вид-во Ромус-Поліграф, 2002. 128 с.
5. Ібатуллін, І. І., Жукорський, О. М., Бащенко, М. І., та ін. Методологія та організація наукових досліджень у тваринництві. Київ : Аграрна наука, 2017.– 328 с.

6. Орлюк О. Д., Святоцький О. П. Право інтелектуальної власності. Акад. курс. Київ : Видавничий Дім "ІнЮре", 2007. 696 с.

7. Яблонський В., Яблонська О. Наукознавство. Основи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині : навчальний посібник для системи магістратури, аспірантури та докторантури. Київ : 2007. 332 с.

Додаткова література

1. Андрашек Й. В., Гуменюк Ж. Я. Інтелектуальна власність. Львів, 2009. 176 с.

2. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.

3. Гумецький Р. Я., Паляниця Б. М., Чабан М. Є. Математичні методи в біології : Теоретичні відомості, програмований практикум, комп'ютерні тести : навчальний посібник. Львів : ЛНУ, 2004. 112 с.

4. Деркач М. П., Гумецький Р. Я., Чабан М. Є. Курс варіаційної статистики. Київ : Вища школа, 1977. 208 с.

5. Дика М. В., Тарновська М. М., Яремчук М. М., Генега А. Б., Санагурський Д. І. Біометрія: теоретичні відомості та лабораторний практикум : навчальний посібник. Львів : ЛНУ, 2016. 100 с.

6. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей : Конвенція Ради Європи від 18.03.1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_137#Text

7. Про ветеринарну медицину : Закон України від 04.02.2021 р. № 1206-IX : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text>.

8. Про захист тварин від жорстокого поводження : Закон України від 21.02.2006 р. № 3447-IV : станом на 6 листоп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>.

9. Касаткін Д. Ю., Блозва А. І., Касаткіна О. М. Інформатика і системологія : підручник. Київ : НУБіП України, 2017. 418 с.

10. Бабаджан В. Д., Бакуменко Н. С., Кадикова О. І. та ін. Методологія наукових досліджень в медицині : навчальний посібник. Харків : ХНМУ, 2020. 260 с.

11. Про затвердження Порядку проведення науковими установами дослідів, експериментів на тваринах : Наказ МОН, молоді та спорту України від 01.03.2012 р. № 249. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0416-12#Text>

12. Недосеков В. В., Блаха Т., Ситюк М. П., Мартинюк О. Г., Мельник В. В., Юстинюк В. Є. Основи біобезпеки та благополуччя тварин. Ніжин, 2021. 252 с.

13. Патров В. С. Основи варіаційної статистики. Біометрія : посібник. Дніпропетровськ : Січ, 2000. 194 с.

14. Патрева Л. С. Біоетика. Методичні рекомендації. Миколаїв, 2021. 125 с.

15. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України. Київ, 1998 р.
16. Чайченко Г. М. Поведінка і психіка тварин : навчальний посібник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2000. 200 с.

Інтернет джерела

1. IBM SPSS Statistics. IBM in Deutschland, Österreich und der Schweiz | IBM. URL: <https://www.ibm.com/products/spss-statistics?lnk=ushpv18f1>
2. ПАН БІБЛІОТЕКАР. ПАН БІБЛІОТЕКАР. URL: <https://www.xn--80abaqzevto0rc.xn--j1amh/>
3. Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності. Сторінки Євгена Ніколаєва. URL: <https://saiup.org.ua/>
4. Союз птахівників України - Головна. Союз птахівників України - Головна. URL: <http://www.poultryukraine.com>
5. Асоціація виробників молока – об'єднання промислових МТФ України. Асоціація виробників молока України. URL: <http://avm-ua.org/>
6. АСОЦІАЦІЯ «СВИНАРІ УКРАЇНИ». В авангарді якісних змін. URL: <http://asu.pigua.info/>
7. One of the world leaders in Specialty Chemicals. One of the world leaders in Specialty Chemicals - Evonik Industries. URL: <http://corporate.evonik.com>
8. ВінМікс-Софт. ВінМікс-Софт. URL: <http://www.winmixsoft.com>
9. DeLaval. DeLaval. URL: <http://www.delaval.com/>
10. АГ-БАГ-Україна. Технології зберігання зерна та кормів в полімерних рукавах | АГ-БАГ-УКРАЇНА. URL: <http://www.ag-bag.ua/>
11. ДНДКІ – Державний науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок. ДНДКІ. URL: <http://www.scivp.lviv.ua>
12. "Alltech" – якісні добавки для годівлі, здоров'я та корму тварин. Alltech, Inc. URL: <http://global.alltech.com/ukraine>
13. КРЕМІКС – ВАШ ШЛЯХ ДО УСПІХУ!. ТОВ «Кремікс». URL: <http://kremix.kiev.ua/>
14. Виробництво преміксів. NOVACORE. URL: <http://novacore.com.ua/>
15. Обладнання для тваринництва. Big Dutchman. URL: <http://www.bigdutchman.ua>
16. ТОВ «Шауманн Агрі УА». URL: <http://www.schaumann.org.ua>
17. Home | Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO Home. URL: <http://www.fao.org/>
18. The National Academies Press. URL: <http://www.nap.edu/>
19. DLG e.V. DLG e.V. - Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft - dlг.org. URL: <http://www.dlg.org>
20. INRAE : recherches pour l'agriculture, l'alimentation et l'environnement. URL: <http://www.inra.fr>
21. Укрпатент. URL: <http://www.uipv.org.ua/links>